

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este.

Kéziratokat vissza nem adunk.

Szerkesztőség: Wekerle-tér 502.

Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társainál.

Társszerkesztő:

Dr. Ambrózy Ágoston

Felolós szerkesztő:

Dr. Buza Barna

Társszerkesztő:

Dr. Székely Albert

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket a legutányocabb árban közlünk.

Hegemóniánk.

A „Felsőmagyarországi Hirlap” számára írta: Gróf Zichy Vladimír országgyűlési képviselő.

A társadalomtudomány, amely a korszellem hullámzásának érzékeny hőmérője, mely nyomról-nyomra kíséri azon a legkülönbözőbb külső körülmények hatása alatt koronként megérelődött eszmék változásait, a gazdasági, vallási, erkölcsi képzetek felszínrejutását, majd ismét alámerülését, bemutatja az eszmék hatásának és visszahatásának tanulságos játékát — ez a tudomány mostanában fejlődésének új fázisába lépett. Egyik ágaként kifejlesztett egy elméletet, mely végeredményében a nemzetek létküzdelmének a tana. Politikai antropológiának hívják és a fajok kialakulásáról szól a szó társadalmi értelmében. A társadalomtudomány ebben az ágában fölhalmozódott a nemzeti gyakorlati érvényesülés potenciális energiájának egész hatalmas, elemi ereje. Visszamatatva a fajoknak ősidőktől évezredekkel át tartó harcára — nem annyira a történelem, mint inkább a sociológia szemüvegén keresztül, — rámutatva annak az először csak idegen nyelvű csoportoknak szárnypróbálgatásaira, melyek még nem szereztek jogosultságot a világtörténelem színpadára kilépni, bevilágítva a küzdő nemzetek lélektanába, elmélkedve a győzelem tomboló lelkesültségének és a bukás kínos vergődésének tanulsággal fölött és gyakran inkább az utóbbinak keresztje, mint az előbbinek pálmája előtt róva le az elismerés adóját: fáklyájával beragyogja az igazi nagyság, a nemzeti dicsőség útját.

Ennek az elméletnek hirdetője Chamberlain; megtestesülése az angol imperializmus.

Március 15-ike ünnepnapja a magyar nemzetnek, mert kiinduló pont igazi nagysága felé. Elmélkedjünk a mai szent ünnepen a sociológia körvonalozott új ágának, új vívmányának, de régi igazságainak talajára állva a nemzeti nagyságról, a hegemonia utjáról.

Elmélkedésünket azon igazság köré fűzzük, amely mellett tanulságot tesz az ezeréves történelem minden lapja, melyet megkoszoroz a népek elismerése és megpecsétel a nemzeti öntudat, amely igazság szívünkbe van vésvé s homlokunkon olvasható: Nincs az a földi hatalom, mely a véres küzdelmekben megszerzett s áldatlan belviszályok közt dicsőn megoltalmazott suprematiát ki bírná ragadni a magyar faj vasmarkából. A törzsek fölött kivivott s a népek által elismert fölsőbbiség öntudata boldogulást, jólétet, kulturát, erőt, szabadságot adott a magyarnak. Ezen tényezők összejárása megteremtette azt a sajátlagos faji jelleget, melynek bélyege rá van nyomva az egész ország lakosságára nemzetiségi különbség nélkül.

Van Hegelnek egy mondása: „A történelem azt tanítja, hogy az emberiség soha sem tanult belőle.” Hát lehet, hogy a történelem ezt tanítja, de a sociológia nem ezt. És a különbség onnan van, hogy a történelem az események egymásutánját legfeljebb logikai kapcsolatban mutatja, ellenben a sociológia belenyúl a tanulságok világába s onnan hoz alapot a mult megbirálására s a jövő fejlődésének irányítására. Erre az alapra állva mindjárt észrevesszük, hogy a Hegel féle mondás a nagy mondások közös hibájában szenved: általánosít, szórványosan szerzett tapasztalatokra egyetemes ítéletet bázisoz. És erre az alapra állva hiveivé lettünk annak a történelmi iskolának, amely igenis megtalálja a történelemben a törvényszerűséget, amely a nagy háboru ultima ratiójának igénybevételét mindig egy nagy eszme szolgálatába szegődötteti, amely az eszmék áramlatában kialakult korszellem kezébe adja azt a kardot és azt az olajágot, melylyel a nemzetek történelmét írják.

Igy tanuljuk meg, hogy egy nép akkor boldogul, ha lelke fogékony a nagy történelmi áramlatok iránt, ha van érzéke a história száraz eseményei mögött a világmozgató néplelek működését megsejteni és ez alapon saját fejlődésének útját megtalálni.

Ami áll a nemzetekre, az áll egy nemzet nemzetiségeire is. Ezeknek is meg kell érezniök a történelmi szellő fuvallatát, ezeknek is meg kell hallani azt az igazságot, amit ezeréves történelmünk a mai nemzeti szent ünnepen feljűk kiált:

Aki ebben a Kárpátok-ölelte szép országban él, aki annak kenyerét eszi, ha fejlődni akar és nem pusztulni, nincs számára más jövő — nem is lehet, — mint csatlakozni az uralkodó magyar fajhoz, vele küzdeni, vérzeni, hogy az ország befelé megerősödve, kifelé önállóságát s tekintélyét megszilárdítva, megállhassa továbbra is helyét a népek között, mint nemzeti sajátosságban, gazdasági erőben, hazafias erényekben tündöklő kulturállam.

Isten adja, hogy úgy legyen!

Az ébredés napja.

Messze keleten ágyu dörög, puskák ropognak, harci lármák, halálhörgés tölti be a levegőt. Vérben fuldokol ott az a zsarnok hatalom, amely ötvenhat évvel ezelőtt megölte a magyar nemzet szabadságharcát s bitóra juttatta legjobbjaikat.

Itt pedig, a négy százados szabadságküzdélem vérről áztatott földjén egy öntudatra ébredt nemzet büszke lelkesedése közötti a szabadság tavaszának szent ünnepét, március tizenötödikét.

Csudálatos igazságszolgáltatása a mindeneket intéző sorsnak, hogy a ki a magyart akarta megölni, az a rettenetes romlás előtt áll most, mikor a magyar nemzet nagyszerűen feltámadt akarata diadalmas harcot vív az osztrák zsarnokság elgyengült szolgahadával.

Mi élünk és élni fogunk boldogan, szabadon, de hol lesz nemsokára az a roppant orosz hatalom, amely irtózatossággal igazságtalansággal letiporta a mi becsületes küzdelmünket?

Március tizenötödike az élet, a jövő ünnepe. Azé a jövőé, a melyet nem ölhet meg szurony és hóhérség, amely jönni fog, mert jönnie kell.

Érzitek-e jöttét, fényes, diadalmas közlegését?

Im, 1848. óta először megnyilatkozott az idén — az a nagy nemzeti akarattal, amely multat romboló, jövőt teremtő roppant erejével március tizenötödikének csudáit teremtette meg.

Váratlanul, hirtelen jött, mint az ihletés, mint az isteni megnyilatkoztatás. És csudákat művelt: egy csapással összezúzta a megalkuvó szolgaság egész hitvány rendszerét és felragyogtatta a szebb, szabadabb jövő tündöklő hajnalát.

Január huszonhatodikán mint-ha újra azt kiáltotta volna az egész magyar nemzet egy értelemmel, egy akarattal: esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!

Ötvenhét év óta most mondotta ezt először újra egy a nemzet. Ötvenhét év óta most tért vissza először igazán, méltóan és nagyszerűen az a nagy március, amely 1848-ban megváltotta ezt a hazát. 1848.-nak 1905. lesz a folytatása.

Érzitek-e, hogy más világ van már, érzitek-e, hogy múlik el az

önzés, a hízegés, a megalázkodás, a szolgálatkütség, s az elmúlt sötét korszak minden bűne és gyalázata, s hogy jön helyükbe nemes, éltető, szabad levegőjével az a régi, nagy március, Petőfi Sándor márciusa.

Üdvözlégy te új korszaka a magyar nemzet történelmének, üdvözlégy te fényes, diadalmos bilincseket zúzód, lelkeket ébresztő nagy Március!

Buza Barna.

Március 15.

A „Felsőmagyarországi Hirlap” számára írta: **Spiry Elek** lasztóczy gör. kath. lelkész.

Történet pedig, hogy mikor a Mindennható az ő kifürkészhetlen, isteni bölcsesége folytán szétszórtá az emberiséget a föld hátán: minden egyes néptörzsek kijelölte lakását. Az egyiknek adott óriási területet, telve kincsrel, gazdasággal; a másiknak verőfényes örök-kék eget s könnyen termő földet buja tenyészettel; — ismét másnak égbenyuló hegyeket aranynyal és más nemes ércekkel telítve; — majd ismét másnak festői vidéket, ozondu levegőt, halban dús folyókat, s mesés tengereket s mikor már csaknem minden földi jót elosztott a Teremtő; odaforult a szerényen álló Hungáriához: hát neked mit adjak?! Maradt még itten egy kis tenger, egy kevés hegy, méhében gazdag arany és ezüst erekkel, ormán vadban dús erdővel, 4-5 folyó ritka izes halakkal, pásztoros partokkal; maradt még egy kis déli verőfény s egy csipetnyi a kemény észak hidegéből, egy kis délibabos róza s három kised, de égbetörő hegy: a Tátra, Fátra és Mátra, ezekből alkotom országot számódra. Hogy pedig mindezeket megtarthassad időtlen időkig, s hatalmasabb szomszédaid ellen megvéddessed mindenkor, adok neked valamit, amit másoknak nem adtam, — s elfogott kezeivel egy röpke égi szikrát, fényeset, ragyogót és tüzeset — ezt neked adom, s mig ezt híven megőrzöd kebledben, tied lesz e szép haza minden kincseivel; — ez égi szikra az *égo honszerlem!*

Hála neked Isten! ez égi tűz még mindig megvan, még mindig lobog! Néha talán hamu alá rejtőzött, néha sötét kőd homályosította el fényét, de egy gyöngye fuvalom elév volt arra, hogy újra föllobogjon s tündöklő fényével bevilágítsa a világot! Hála a magyarok Istenének — sokszor fellobogott! Fellobogott 1848. március 15-én is.

És mintha jobb időknek új fordulata mutatkoznék — ma ismét melegebben dobognak föl sziveink.

Gondoljuk meg, hogy mindaz ami megadta a multban és megszerzi a jövőben nemzeti nagylétünket, abban az eszmében birja lelkét, mely 1848. március 15-én testesült meg!

A nemzeti őserő talpraállt, az égi tűz kigyúlt milliók szívében s az égo honszerlem véres küzdelméből fényes győzelemre vitte a hámborszíni lobogót!

Ma is abból élünk — amiért apánk meghaltak, — amit hulló vérük piros cseppeivel szerezték nekünk!

Nagy örökség ez — becses a bírása — nehéz a megőrzése, de dicsőséget hozó!

A nagy napok után szomorú évek következtek. Ugy nézett ki ez a nemzet, mint a nagy beteg, ki sok vért vesztett s így napjainkig minden magasabb föllendülés nélkül csupán testének, izmainak gyarapításával volt elfoglalva. Talán jól volt ez így, de aggódva lesték lélegzését, szívszorongva néztek beteges mozdulatlanságát azok, kiknek szívében magasabb lelkesültség, nemes idealismus honol; akik a hazát nem földbirtnak, hanem égi ajándéknak s a honfiakat nem csupán adófizető médiumnak, hanem szabad hazáért hevülő hősi seregnek szeretik tekinteni.

Magas erő-megfeszítéssel óriási küzdelem indult meg — kevésbé magas célokért: a modern kor világháborúja . . . küzdelem a kenyérré, az anyagi jólétre, a hiu kitüntetésekért, a hatalmasok leereszkedő barátságáért, — hogy a haza sorsán aggódók szívében méltán fakadt föl a keserű kérdés: *hát nálunk már minden eladó?*

S maga az ország, a nemzet, a vezető férfiak annyira vitték az alkalmazkodás művészetét, hogy mármár mellünk erva de kellett valának: *már nem tudunk akarni!*

De nem! Mint a költő mondja: „egy erős istenség örzi gondosan a magyar nemzetet!”

A közelmúlt napokra gondolok, milyen fölemelő képet látnak szemem!

Ott ül főnséges trónusán az ezeréves s mégis örökifjú, örökszép Hungária; a háttérben ellenségei settenkednek a homályban, a tórral és hurokkal; de egy nemes gárda bátor, fedetlen mellet, kivont karddal áll a szépséges Hungária elé s nyílt állásfoglalásával mindeneknek megmutatja — hol és hogyan dobog a nemzet szíve!

Az égi szikra újra gyújt, újra hevit s Hungária nemes testőrei a nemzet jobbait maguk köré gyűjtve, kéz a kézben áttörhetlen bástyafalat alkotnak; a jogfolytonosság s az alkotmány sérthetlenségének jelszavával újból talpraállítják a nemzetet. Minő öröm! már látjuk, hogy nálunk *sem minden eladó*; már érezzük, hogy *tudunk akarni!*

Gyuljanak tehát örömtűzek ma mindenütt e hazában: a havasi viskók kormos falainál s a márvány paloták ormái között! Dobogjon ma melegebben minden magyar szív, a daróc alatt s az aranytől és selyemtől ékes ruházat redőiben!

Ami március 15-én történt, mindnyájunkért történt, amit akkor szerettünk, mindnyájunk közös szerzeménye.

Gyujtsa ma lángra sziveinket a hazaszeretet égi szikrája, hogy világánál visszatekintve a dicső multba — abból erőt merítsünk; előre tekintve pedig *hitet* nyerjünk a jövő küzdelmes napjaira!

Üdvözöllek Marcius Idusa!

Hajnalhasadás.

A „Felsőmagyarországi Hirlap” számára írta: **Dr. Tüdös István.**

1867 óta *állítólag* alkotmányos életet élt a magyar nemzet. Alkotmányos volt az élet, mert a kiegyezés megszüntette az *absolutismust*, amely utóvégre sem volt minősíthető alkotmányosságnak.

Amde ez az alkotmányos élet, amely a nemzet *önlétiségét, teljes szabadságát és függetlenségét* biztosította volna: egyáltalában nem volt látható, hiszen alkotmány-jogi vívmányok, nemzeti engedmények biztosításában merült ki egész politikai működésünk a hamisan úgynevezett szabadelvűpárt vezetése alatt.

Ott, ahol alkotmány-jogi vívmányokért kell küzdeni, ahol a nemzeti jogok érvényesítéséért kell talpra állaniok még azoknak is, a viszonyok kényszerítő hatása alatt, akik különben csendesen belenyugodnának mindenbe: alkotmányos élet nincs s aki arról beszél, önmagát is és polgártársait is ámitja.

Szép, tetszetős, szemfényvesztős absolutismus volt a kiegyezés óta élt alkotmányos élet, a melynek azonban ime romjai kezdenek szembe tűnni s a romok fölött ott piroslak a hajnali fény, mert *hajnalhasadás történik.*

Hajnalhasadás van ez év január 26-ika óta. A magyar népnek mesterséges úton, erőszakkal, megvesztegetéssel, lsten és ember ellen elkövetett bűnök által elalatatott *lelkiismerete* fölébredt s a magyar szabadság és függetlenség napjának elközelítését ellenállhatatlanul munkálja.

Mert a nép, a nemzet lelkiismerete ébredt fel akkor, amikor a *hatalom* embereivel szemben a *szabadság* apostolait ruházta fel törvényhozói joggal. Ha a *hatalom* emberei egyszersmind a *szabadság* apostolai is lettek volna: a nép-ítéletre nem lett volna szükség. Most a *szabadság* apostolainak adván többségi jogot: a hajnalhasadás a szabad és független Magyarországot jelenti.

Szabadság dal.

Írta: Kornai István.

Nincs még vége negyvenholtnak:
Láncaink még le nem hulltak!
A nép jogát eltörpítik,
S idegené még az ország.
De a zsarnok nem nyert rajtunk
Örökös győzelmet
Magyarok, a szabadságnak
Uj harca közelget!

A nép fájdalmas könnyében
És verejék tengerében
Vigan fűrdik a sok here,
És a népek nincs kenyere!
Elnyomottak, egytől-egyig
Egy táborba jertek!
Magyarok, a szabadságnak
Uj harca közelget!

Kánaán volt ez az ország, —
De már végkép kiszarolták.
Bőrünk már a csontig sorvad, —
S most bőrünkre alkudoznak.

Tusakodó népfajoknak
Koncul odavetnek
Magyarok, a szabadságnak
Uj harca közelget!

Életünk de hitvány, olesó,
Egész ország egy koporsó!
Szemfödél már ránk terítve;
Sárga-fekete a színe.
De mielőtt leszögeznék,
Földmad a nemzet
Magyarok, a szabadságnak
Uj harca közelget!

Koronánk sok köve gyöngye
Millióknak fájó könnye
Olvadjon föl mind végképen
A nép öröm könnyijében!
Kossuth Lajos szent nevében
Vívjunk nagy küzdelmet!
Magyarok, a szabadságnak
Uj harca közelget!

Megérjük még a nagy csatát,
Bele reszket egész világ!

Hű véreink mellénk állnak,
A zsarnokkal szembe csatlak, —
S játsza nyerjük meg csatánkat.
S örömben sir az Isten,
Hogy embert teremtett
Magyarok, a szabadságnak
Uj harca közelget!

Március 15.

Írta: Dr. Nagy György.

Fekete zászlót tüzetek a házra
Bűnbánó szívvél, busan sirjatok.
Igaz, e napon született Szabadság,
De rég megölték, réges-rég halott.
E napon hullt a lánclé lábainkról,
De tömlőcsök továbbra is maradt,
Hunyászkodott, megtaposva élünk
A tömlőcörnek sarkai alatt.

Kossuthnak szobra nem épül, mert félnek,
Hogy fénye bántja a budai várt,
De jaj, ki nem a Gotterhaltét fujja
S nem harsonázza: „Éljen Edvárd!”

Ezt a hajnalhasadást a szabadság hívei szem elől ne tévesszék, mert a nép-lelék felháborodása elsepri mindnyájukat! A hajnalhasadást után hadd jöjjön a szabadság és független dicsőséges napjának ragyogása s a magyar nemzet legyen önmagáé és senkié másé. Akkor lesz igaz nemzeti alkotmányos élet! Ezután eped százezrek lelke. Ezt kívánja minden igaz magyar!

Küzdelmek.

1848-ban verőfényben kezdtek a küzdelmek és verőfényben csillogott a letett kard is. Akkor már homályosabb volt a ragyogása, mert — le volt töve. Ez idén dermesztő fagyban indult meg a hárca, de január 26-án este kitért a történelem napja. Akkor jelentette ki a nemzet ultimátumát, hogy ismét a márciusi eszmék zászlaja alá szegődik.

És íme, március idusának tavaszi nap sugarára még mindig kezünkben találja a fegyvert... Szabad-e kétségbe esnünk, hogy győzelmi gyümölcsöt mindjárt le nem szakíthatjuk? Megjéjünk-e mi a tavaszi küzdelemtől, akik a tél fagyában megcsokoltak az anyaföldet, hogy ránk virrasztotta azt a szent emlékü napot?

Ugy látszik, próbára akarják tenni kitartásunkat! De nem várhatunk gyors kibontakozást már csak azért sem, mert ellenfeleink a közjog, hadjog, de még a logika alapvető tételeit és kívánalmait is teljesen elhanyagolják.

Főállítotok egy tételt, mely szerint a király az ellenzék győzelmét folytán szembe került a nemzettel s így a döntés előtt még nekik is össze kell nézni fegyvereiket. Honnan vették ezt a közjogot? Talán Hamurabbi törvény-könyvében így áll, a mi Corpus Jurisunkban semmi esetre. Ebben a tételben több a forradalmi jelleg, mint a közjog és a valóság.

Alkotmányunk szerint minden jog és hatalom gyökere a nemzetben van; az tehát a királyi meroven ellenszégül a nemzet jogos kívánalmainak, akkor nyilván az 1887 előtti nemzeti jogok arzenáljából vette ki azt a legelősebb eszközt, amelyről a Habsburgok iránti jóindulatból mondottunk le és amely eszköznek igénybevételéhez a királynak semmi törvényen alapuló joga nincs. A király a parlamentre vonatkozó irányító befolyását előzetesen gyakorolja és nem utólag. Gyakorolja az által, hogy oly férfit szemel ki kormányalakításra, aki neki tetszik. De, ha e jogával nem él, hanem a nemzetre appellál akkor a nemzet ítéletét el kell fogadnia, mert a nemzet nem kísérleti nyúl és nem játékszer se nyárban, se télen. Az előzetes királyi jog sem korlátlan, mert ha olyan államférfiú bizatik meg kabinet-alakítással,

akinek politikai irányelvei ellenében állanak a többség főfogásával, nem lesz képes állandó többségre szert tenni, első alkalommal leszavaztatik. A nemzetre való hivatkozás az ultima ratio jellegével bír. Ha a nemzet akaratának kiderítésére ez az eszköz igénybe vétetett, akkor azon pártból alakítandó a kormány, amely pártnak a nemzeti akarat többséget adott. Ez az alkotmány. Appellálás után nincs további tárgyalás az első fórumon.

Ha tehát a mai kibontakozásnak egész a merov ellenállásra alapított taktikája királyunktól származnék, úgy ő bizonyára nem tarthatna igényt az „alkotmányos” jelzőre. De nem tőle származik. A valóságban úgy áll a dolog, hogy a választásokig szemben állott az osztrák párt és a magyar párt, most pedig szemben áll — nem a király és a nemzet, hanem — az osztrák párt és a magyar nemzet.

És nézzük csak, mennyire megsérti az osztrák párt haremódora a küzdelemnek, általában a hadviselésnek logikáját.

Hogy két küzdő fél közül az egyiknek győzelmét megállapítható legyen, ahhoz elég, ha az illető két fél összeméri fegyverét. Abszurd és illyóyális a győzelem elismeréséhez azt is megkövetelni a győzőtől, hogy még egyszer vagy, hogy még egy harmadikkal összemérkőzzék. Nem korrek a küzdelem, ha egyik fél bandage nélkül, fedetlen mellett áll ki, mint a magyar nemzet szabadon, őszintén, egyenesen; a másik pedig nyakig fölbandageirozva, mint a király, akinek ereje s gondolkodása az osztrák párt gonosz tanácsai által meg van bénítva.

Hogy tényleg nem a magyar királlyal, hanem egy jól szervezett, átkos osztrák párttal, rendszerrel és szellemmel állunk szemben, azt legjobban bizonyítják a lassu kibontakozás szüzenletesen jellemző, vizás mozzanatai, anomáliái, abnormitásai.

A budapesti s bécsi kávéházakban nagy fogadások történnek arra, hogy vajjon fogja-e a király kihágással fogadni a magyar parlament többiség vezetőit vagy valamelyik tagját? Piteich, aki naponta whit-zonai jár a Burgba, szolgát a tippkel. Országos szenáció, melynek a bizalmatlanabb kedélytiek egyszerűen hitelt nem adnak, melynek hallatára a gyenge természetiek elájulnak, a rikkancosok kezeiből pedig a krajeáros újságok ezrei pillanatok alatt elfogynak; a király fogadta Kossuthot. A bécsi fotografusok frontba állanak, hogy megörökítsék a jelenetet, a mikor a vad kuruc lobogó ingujban és tajtékzó paripán be nyargal a Burg udvarára. Kellems meglepetés minden oldalán, hogy Kossuth Ferenc pantalonot hord. Az újságok még a percek számát is közik, amíg egy magyar ember királlyal beszélhetett. Mintha csak arról volna szó, hogy meddig bírta ki valaki a víz alatt. Mr. Brown, a hal-ember 30 percig a víz alatt; Tóth János, a magyar ember 40

percig a Burgban. Erdekes tünet a szabadelvűlet látogatása is Khuen grófnál. Miről beszélhetnek? Talán azt az elintézetlen és elintézetetlen ügyet, a Szapáry-félet akarják elintézni.

De az előítéletek kétségtelenül kihálóban vannak a szellem kezd változni, frissebb szellő fujdogál. Ne nyugtalankodjunk hát, ha egy kissé lassabb tempóban halad is előre a kibontakozás.

A „minden vagy semmi” elmélete hibás. Az ilyen katgorikus imperativusok még megjárják Mill Stuartok bölcseszetében („that or none”) vagy hazárd kártyajátékokban, de a politikában nincs helyük. Ez az elmélet, melylyel a kormány párt az ellenzék sorait meg akarta bontani, minden ésszerűséget nélkülöz. Hogy lehessen márcól-hónapra egy 40 éves elpsoványosodott rendszert kártani? A 48-as program részleges, lassankint megvalósítása helyett erre a lehetetlenségre vární anyit, mint azt a programot meg nem valószínű. — Mi oddig nélkülözöttük alkotmányos életünkben a váltó gazdaságot. A nemzeti akarat következetes meghamisítása folytán, — amire a választási törvény hiányai igen alkalmasak — a szabadelvűpárt anyira meglegedkezve a hatalomban, hogy megelégedkezve a nemzet iránt vállalt felelősségéről, programjának elfogadását szinte a kormányképesség kritériumaként kezdte fölültetni. Ha tehát most a népakarat öntudatra ébredése folyán hirtelen egy másik párt kerül uralomra, úgy itt — bár jogilag semmi egyebet nem jelent ez, mint a helyes váltógazdaság érvényesülését — tenyleg mégis nemcsak pártcserevel, hanem rendszer-cserével is állunk szemben. Ez pedig nem mehet oly gyorsan.

Bizunk a Gondviselésben, hogy a nagy változás már ninesen távol, hogy a november 18-iki dátummal megbélyegzett opportunistikát a Panama induló hangjai mellett mielőbb örökre eltávoznak a bársonyszékemből s velük együtt kivonul parlamentinkből a 400 éves osztrák politika is.

Oh, ha a kétféjű sas helyett Turul madár terjeszti ki szárnyait a Duna-parti palota arany kupolájában, akkor inepeljük majd igazán március idusát!

Ambrózy Agoston.

Március 15.

A „Felsőmagyarországi Hírlap” számára írta: Péter Mihály.

„És juta az Isten hegyéhez, a Hőrebhez. És megjelenik neki az Urnak anyaga tüzné lángjában egy csipkebokorban és a csipkebokor egy vála, de meg nem emésztetik.”

A magyar nemzet történetében is van egy ily magaslát, a nemzet öntudatra ébredésének napja ez, a lelkesedés szent tüzének

lobogása ez. 1848. március 15. Oldozd meg a te saruidat, mikor ma, 57 év múltán visszagondolsz rá. . . . A magyar több mint 300 év óta Fáraók kemény igájában. A császárság, az abszolutizmus dicsőségének palotája épül. Ahoz hordja a követ, a téglát, izzadva, korbácsütések közt a nemzet.

Es ekkor kigyul a tűz Hőreb hegyén. . . . Magas elmékben, szivekben világosság támad. . . . Ez a helyzet türetetlen, mondták profétáink. Szabadság, egyenlőség, testvériség tehát. . . . A vezérigék a fény gyorságával járnak be a hegyeket, a folyóknent és a rónákat, a hol magyar, a hol jármot nem tűró nép lakik, a 4 folyó és a 3 halomhatárain belül.

A mi ezután történt? . . . Minden pontjára az eseményeknek egy-egy textust lehetne felvenni a bibliából. A zsarnokság, mely a szabadságtól irtózik s fegyvereseket küld az igából kikívánkozók után, itt is meg volt, miként ott. De itt is akadt vezér: mint ott, a nemzet Mózesé. . . . Megoldás, ott csak 40 évig, itt már ötvenhétig az ígélet országa felé. . . .

Egy nemzedék halt ki e nehéz utban, a hol sokszor a sziklából fakasztánk magunknak vizet, ahol sokszor az ég mannája volt táplálékunk, s profétáink fényes lelke a vezető tüzoszlopunk és még most is csak a Nebő hegyén állunk. . . . Látszik az ígélet földje, de nem vagyunk benne. . . .

1848 alaptörvényei, melyeket, Isten irt a maga ujaival a nemzet számára, még ninesenek meg a valóságban. Egy szabad, semmi idegen hatalomnak alá nem vetett Magyarország, s e Magyarországban az 1848. március 15-ének hármás vezérigéje, csak álomkép, reménység bizodalom. . . .

Szerencsére, hogy ez a mi reménységünk, erősebb ma, mint bármikor.

Hála az égnek, hogy az a tűz, mely felgyult március 15-én, meg nem emésztődött, el nem hamvadt. Ott ég az, minden igaz magyar ember szivében, hatalmasabb lobogással, mint valaha. E láng, mert Isteni, megeget minden salkatot s újá szüli Magyarországot.

Es akkor a Mindenható végtelen kegyelméből és saját akaratunk folytán megvalósíthatjuk a független Magyarországot, ahol a szabad haza szabad gyermekei testvéries egyetértéssel törekedhetnek az anyagi és erkölcsi jólét elérésére

Jaj annak, a ki Igazságot hirdet, A ki turult kíván a sas helyett S nevén nevezi azt, ki parancsolta Aradra azt a gyilkos kötelek.

Szabadságunk nevének csak csufása, Mégis osztrák szóra jár a fegyverünk S csatak tűzbe, háboru zarába Feketés sárga rongy alatt megyünk, Királyt ismer csak a magyar történet, Esküdjének császárra odaat, De a magyar fiunk ily esküvel Ne szégyenitsek büszke ajakát.

A márciusi eszmék hervadoznak, Régóta várják a vérharmatot, Testvéreim! hát meddig maradunk még Szabadnak csufolt, rugdozott rabok? Ha tüzhányó volt a magyar vitéznép, Egy szikra tán maradt szivünkbe még, Robbantsuk azzal romná tömlőcünket S úgy üljük a Szabadság ünnepét!

Március Idusán.

Írta: Szilágyi Ferencz.

Sarufeloldva, fő födetlen álljon, Utszéli zajt kövessen néma csend, Mig tul a messze kéklő éghatáron A népszabadság hajnala derang. Némuljon az önző kufár érdek, Lengjen béke a hármás bérce felett S lobogó lánggal égjen a szövetség Mit ök gyujtottak a félistenek.

Nyugat felől tavaszi szellők szárnyán Suttogva száll a búvös szó felénk S a szenvedések sivar éjszakáján, Újból fakasztott reményöz Viharrá lett a szellő suttogása, A zsege galy hatalmas tölgyre vált S fennen köszönti milliók zsolmája A szent szabadság dicső hajnalát.

Trónok inogtak s multak omladékán Egy szebb jövőnek épült temploma,

Felzug a dal ezernyi ezrek ajkán, Hogy rabok többé nem leszünk soha! Závár felpattan, nyit a börtönajtó Villogó karddá lett a rabbillánc, Budának ormán büszkén leng a zászló S magyar hazánknak többé rabja nincs. . . .

. . . Sarufeloldva, fő födetlen álljon, Utszéli zajt kövessen néma csend, Mig tul a messze kéklő éghatáron A népszabadság hajnala dereng. Némuljon el az önző kufár érdek, Lengjen béke a hármás bérce felett, S lobogó lánggal égjen a szövetség Mit ök gyujtottak a félistenek.

1905. március 15.-én.

Szállj magasra, törj előre Dieső honfi akarat, Véres alkony, piros hajnal, A magyarnak megvirradt! . . .

1848. márczius 15.

Irtá: Egy szemtanú.

Márczius 15-én korán reggel tudomra esik, hogy a bécsi véres események kebellázott, magyar szegényítő híre Petőfi Sándor és Jókai Mór barátim Vasvárral és Bulovszkyval rögtön elhatározták, a cselekvés csatamezejére gyorsan kilépni. Programot irtak tehát rőtön, melynek kívánatai forradalmilag legyenek kivivandók. Legelőbb is elindultak erőt szerezni, azután egy nyomdát megrohanni, s a programot néphatalommal kinyomatni.

En futok fölkeresésükre. Az iskola felé látom a népet hullámnak, s arra tarték; s a márczius 15-iki téren csakugyan nagyszámú rivalgó sokaságot találok, mely mindig növekszik; kérdem, mi történtek itt? s azt felelik, hogy az ifjúságot szabadják iskolákból, hol tanítóik börtönözve tartják, megölték nekik, kicsapási büntetés terhe alatt csoportosulni, politizálni. Néhány perc múlva Jókai az ifjak válain kiemelkedik a sokaságból, a programot fölolvassa, mely a nemzet kívánatait adja elő, reá mutat az Isten szabadjó kezére, mely a népek felett szemlétomást kiterjeszkedik, tolmácsolja szóját az időnek. A lelkesedés rémitő rivalgással visszhangoztatik, a sokaság ajkáról. Ekkor Petőfi felemelkedik, mint egy tulvilági alak, mint megtestesült népszenevés, mint egy éres tanulasi szomjuság, — mint népítélet halál anygala. Elővölti nemzeti dalát! E hangok leirhatlanok. Most is halom és látom azokat és örökké fogom látni és hallani, mert e kép és hang elválaszthatlanok.

Leirhatlan e dalnak hatása a népre, mely nőttön-nőt; s megesküvék Isten szabad ege alatt. Hangosan dobogott minden kebel, dobogá ez érzelmet: most vagy soha! lelke legbensőbb mélyéből, hogy „rab tovább nem leszen.“ Ekkor Petőfi így szól: „Most e programot nyomdába visszük és ki fogjuk nyomatni.“ Egy hang: Budára kell menni és a cenzurái főnökök aláírásra kényszeríteni. Petőfi: Cenzorhoz nem megyünk, nem ismerjük el, — tehát a nyomdába.

Ekkor megindulunk Landerer nyomdájá felé, a volt hatvani, most már Szabadsajtó-utczában, oda érven, Petőfi fölül a kapuszeglet kövére, s így szól: Most egy bizottmány bemy a műhelybe, a program kinyomatását eszközölni, mindjárt vizsaterünk az eredménnyel, addig legyünk itt kinn békében. Landerer az iroda ajtajában állván, ezeket látta, hallotta, s látván a helyzet kényszerűségét, ellent nem állott. Ez kijelentett a népeknek. — A nép a nemzeti dal kinyomatását is követelte. Az is

Véres alkony a zsarnokság
Végső halál tusája,
Piros hajnal a magyarak
A szabadság rózsája.

Ünnepeljük ezt a napot,
Ünnepeljük lelkesen,
Nem lesznünk már többé rabok,
Csak előre nemzetem!

Szívünkben a honszerelem
Lángal éjgen lobogva,
Ninosen olyan nagy hatalom
Hogy ma rajtunk kifogna.

Tünjön el a honfi bánat...
Nincs előttünk semmi vérsz.
Él a magyar és ha kell a
Szabadságért halni kész...

Hogyha véres napok jönnek
A magyar még fegyvert fog.
Amde akkor, jaj lesz néktek
Ti szabadság gyilkosok.

Ninés erőszak, ninés hatalom
Feltámadott a nemzet
Uralkodni a magyaron
Már ezután nem lehet.

Köy Sándor.

fofanatba ment. Az eső már ekkor is sűrűn esett, s a nép mégis mindig gyűlt és várt. Mialatt a sajtó odabenn működék, Vasvári, Degré, Irányi, Jókai, Petőfi, egy izraelita orvos és én beszélünk a néphez.

Izgatásunk a rend és béke szellemében történt; forradalmunk a személyt és tulajdönt sérthetetlennek nyilvánítá. Erkölcsei hatalmunk rémitő dandárai voltak előharczosaink, az összes népakarat, mely a menydörgés hangján nyilatkozik, jelentvén, hogy ha a rendszerinti lehetőség hátrában cselhoz nem juthatunk, akkor jöjjön, aminek jönni kell: élet, vagy halál. A lelkesedés folyvást emelkedvén, mindig határozottabb és félelmebb alakot vón.

Egy rövid óra múlva megjelenik a nyomda ajtajában Irányi, hozván a kinyomott program legelső példányát, a börtönből kiszabadult szellem szülöttét; a szabadsajtó legelső művét e honban. És fenn lebegtetvén azt, lelkes szónoklattal tolmácsolá diadaléretünket. Mondhatatlan nagyok, szentek, ünnepélyesek valának e perczek és mi átérzők e historiai perczek érzelmeit egész leirhatatlanságukban. Szánalomra méltó százezrek ti, kik a mult évtized alatt elhunytatok és e történeteket álmaiktó remény mámorában csak egy század végtelen és homályos távolában láttatok. És ti szánalomrameltó jövők, kik nem szenvedtetek, mit mi élveznék, az átélt ellentétnek mondhatatlan édes élvezetét! Szegény boldogok ti, kiknek a szerencse jutott, a nagy nemzeti eseményeket: — a népek világforradalmát, — a nemzetek nagy lépését az emberi méltóság pontja felé vinni. És ti távollevő feleink, véreink, honfitársaink, kik csak szellemen voltatok jelen bennünk, kebleink rokonérzelmeiben, miért nem osztoztatok a szerencsében és örömben, nagy események tényezői lehetni közvetlenül!

A nyomda ezalatt gyorsan működvén, a példányok osztattak és szerte hajigáltattak az irodából a nép közé s más vidékiek, kik jelen voltak, szintén kaptak az első példányokból, hogy a sajtószabadság legelső fecskéi lehessenek vidékeiken, a nemzeti élet tavasz hírnökei. Somogyiaknak és borsodiaknak én valék szerencsés juttatni.

A dél megérkezvén, a nyomda megürült, a két blouzos legények ebédre mentek. A népek kikiáltott, hogy most oszlojanak el s délután háromkor a muzeum udvarára gyűlekezzenek; az akkori készülőndő nyomtatványok ott fognak kiadati, onnan a városházára lesznek menendők Pestnek polgárságát és tanácsát felkérni, hogy velünk érzelmen és programunkban elszámálót kívánatainkban egyesüljenek, lépéseinkben segíjenek. A nép elszóltó rendben, békében.

Délben küldöttség ment Bajzához, kívánván a nép nevében, hogy este a nemzeti színházban Bánkban adassék. Teljesített a színház ünnepélyes kivilágításával.

Három óra elérkezett. Roppanó nép töltül elő mindenfelől. Kis idő múlva hozatnak a program és Petőfi dalának nyomtatványai és kiosztatnak; de tíz annyi sem lett volna elég, de kijelentették, hogy a nyomda folyvást működik.

Most a nép elindult a városháza felé, miután kikiáltás által képviselőket választottak, mely a nép kívánatát a város tanácsa és választó polgársága előtt kijelentsé. A küldöttség tagjai voltak: Petőfi, Jókai, Vasvári, Degré, Irányi, Egressy Gábor.

A tömérdek néptömegben keresztül felhatolván a terembe, melyet a tanács, a választó polgárság és hallgatóság, ezek között Klauzál Gábor, Nyári és több derék honfiak elfoglaltak. — a küldöttség szónoke előadta a nép szavát a város polgárhoz.

A tanács részéről Kacsokovics Lajos fogadta a küldöttséget és a program pontjait kevés külömbiséggel sajátjává véte, oly értelemben, mi-

szertint, a pontok Pest város köveiteinek utasításul részint már is adatok, részint adati fognak.

Ezalatt lenn a „Szabadságtérre“ — azelőtt városház-tér — egészen megelt néppel, számát nagyítás nélkül teheti tizenhat ezere. E rengeteg népek, a városház első emeletének ablakaiból három vagy négy tolmács kézfelírjaik magyarázó segélyével folyvást közölték a tanács-teremben történeteket. És a népek ezrei alatt a menydörgés szörnyű hangján nyilatkozattak ítéletüket a fenn történetek felett.

A főjegyző után Holovits tanácsnok emelt szót, melynek értelme oda ment ki, hogy ő, bár a közjót szívesen akarja, de kényszeríteni magát elvek elfogadására nem enged; azért a nép előterjesztését a városi tanács zárt ülésében előbb megvitatni kívánja s a határozatot akkor adati a nép tudtára.

E nyilatkozat határtalan ingerültséget okozott fenn és alatt. Egy forradalom irányában, hol huszezer ember követel szent igazságot, ily megkövesült conservatív szellemen nyilatkozni, mily rövidlátás, mily tapintatlanság, mily balfelfogása az időnek, viszonyoknak, a következés csaknem véresen igazolta. Itt most nem helyhatóságai belügyekről vala szó, miknek gondját — bezárkózott tanácsnok urak egy pár sor indokolásával lerázhatták. Egy nemzet sorsa forgott kérdésben. A küldöttség nyilatkozott a nép nevében.

A választó polgárság e nyilatkozványt felkiáltással tette magáévá, a honszeretettel lángoló kebellet. A tanácsnak nem volt más tennivalója, mint a polgárság többségének akaratát végzésül kimondani, mert ez közzéül volt. Nekünk nem volt időnk várakozni, mert most a perczek századok. Eieget várakoztunk 300 esztendő óta, A szónoklatok ideje elmúlt. Most tenni kell s nekünk még az nap igen sok tennivalóink voltak. Lent a téren 20 ezer ember volt a feleltre. Végre sikerült némi csendet eszközölni. Mi, a küldöttség, Nyári Pálnak engedték át a szót. Főmagasztalt kebellet üdvözlé e nagy napot, mely legelső nyitá meg a tanácssterem zárait a népek, a nyilvánosság. Ertelmezé és indokolá a nép szóját. A törvényesség kerékvágása szerint igyekezővén a forradalom irányát kirajzolni. E közben igen sok idő telt el. Egy hang azt kiáltja az ablakból: „katonaság jön!“ E szót rémítő felhőborodás követte. A nép dühe isszonyu fokra hágott: „fegyverre! fegyverre elő! A városházi fegyvertárra! ki a térre!“ Az ordítás zajából e szavak voltak kivehetők. Bosszútól szikrázó szemeket láttam Holovitsra irányozva s felemelt öklökkel fenyegetve. Végre a katonaság jövetelét állrinek tapasztalván a nép, sokáig néma csendesség lön, Nyári után Klauzál kívánta hallani, ki hasonló szellemen nyilatkozott Nyárral. A nép azonban perczenként türelmetlenebbé lévén, a szónoke számtalanszor felbeszárkítá, — végzést követelt a tanácsól. És a tanács, e két vészteljes óráig tartó kebellázongás után kimondá a határozatot. A végzés így hangzik: „A város ugynevezett polgársága egyesült Pestnek összes népével, kívánatban, érzelmen, testvériesen kezett fog a program minden pontjainak sikerítésére a béke, a rend és törvényszerűség körében.“ Klauzál folytatá beszédét, a békés forradalom rögtöni teendőire híván fel a város polgárainak összeségét és tanácsát. Ekkor küldöttség nevezetett ki, már most az egyesült lakosságból, mely rögtön Budára menjen s a kir. helytartó tanácsot szólítsa fel a cenzura rögtöni megszüntetésére országzszerete s a sajtószabadságnak bizottságba helyezésére az egész hazában. Továbbá szólítsa fel a kir. helytartó tanácsot, miszerint Stancsics szabadon bocsássa, valamint a többi status-fogyokat is.

És a küldöttség Nyári vezérlése

alatt tömérdek ezek kíséretében indult Budára.

A kir. helytartótanács a küldöttséget szívesen fogadta s ez által nem csak bölcseséget, hanem tiszteltreméltó hazafiságot tanusított: okozta legyen bár ezt a helyzet kényszerűsége, vagy ne, végtére mindegy. — Elég az, hogy a nép kívánatai teljesedésbe ment, a sajtó e pillanattól fogva szabad lön. Stancsics a szabadon író status-fogyoly status-fogyoly szabadlára tétéit, a népezrek viharzó üdvözléit között. Nyári Pál e szavakkal üdvözlé őt: „a békés forradalom legelső tavaszvirága: ön szabad!“ A lelkesedés este a színházban kimondhatatlan magas fokra emelkedett. Az előadás mindjárt kezdetén felbeszárkított azon temérdek ezrek zajától, kik Budáról Stancsicsal megérkeztek. Megkérdeztevén a nép, mit kíván? azt nyilvánítá: miszerint Hunyadi Lászlóól „Meghalt a cselzóvó“ szövegű énekérsz, a Hymnus, Hattyudal, Szózat s más kedvenc darabok játszsának; aztán Petőfi Nemzeti dala általam elváltassék s végül a kar által eldalolittassék; zenéjét Egressy Béni akkora már elkészítvén. Az ilyen eskü szavait, a szavalás közben, ezek keble visszhangzá. Ilyen volt az este kepe.

Másnap, 16-án, a küldöttség elrendeltetett, Pozsonyba és Bécsbe megviendő kívánatainkat.

És ebben van a mi forradalmunk egyik dicsősége. Nem szédíté el ezt hatalmának öntudata, nem a kezdet sikere, mint szokott megvakítani egyeseket erkölcsi ugy anyagi hatalma érzete. A forradalom kérni ment, még akkor, midőn követelhet, kérni egy kaszt képviselétől, kérni fejedelmétől a hűség bizalmát.

Márciusi gondolatok.

Mikor a szabadság hajnalesillaga első sugarát vetette a földre, bíborvöröse festette az egész tájat, a hová bevilágított: akkor volt 1848.

Mikor a szabadság hajnalesillaga, mint egy üstökös rohant elő s biztató sugaraival elárasztá egész Magyarországot; mikor az emberiség minden egyes tagjában a tudás esiráját öntötte: akkor volt 1848 március 15-ike.

Az a nap volt az, amikor a bilincsere vert embertömég érezte, látta és tudta, hogy van aya, de nem használhatja; van keze, amelyet meg nem mozdíthat; van nyelve, a amelynek ninés annyira ereje, hogy beszédre indítson. Az a nap volt az, amelyen mindent belátott, tudott sorsafeltét gondolkodni, mikor érezte, hogy immár itt a cselekvés ideje, hogy már egyszer tenni kell valamit.

Olyan volt, mint egy hatalmas vasszobor, amelynek annyira ereje sines, hogy talapatától csak egy lépésre is távozhassek.

Március idusán ébredt tudtára annak, hogy csak összpontosítani kell erejét és akkor a tehetetlen vasszoborból ép és erős akarat válhatik Erezte, hogy bément, hogy beteg és hogy gyógyszerre van szüksége.

Es csudák csudája, meghozta azt is a szabadság hajnalesillaga és a bíborvöröse festett tájakon az egész embertömmel megérezte, hogy az egyedüli gyógyszer a sajtószabadság.

Ifjú volt még akkor a magyar, beteges ifjú. Ebben a korban volt, amidőn még gyenge a fegyverforgatásra, még nagyon megviseléné; — de lelkesedni tud!

És fáradhatatlan, odaadó és önfeláldozó lelkesedéssel küzdött az egyedüli gyógyszerért, a szebb jövő megvalósításáért: a sajtószabadságért.

Hogy jó és hathatós gyógyszer volt, megmutatta az elmúlt 57 esztendőnek az eredménye.

Mert hatalmas a sajtó, csudákat művel, ha nincs lebilinselve. Ő az, aki megszerzi az elnyomottak igazságát, aki megvilágítja a tudatlanok elméjét, aki harcra bírálja a csöngődeméket és erőt önt minden halandóba. Ő az, aki az elnyomott népek — valahányszor megbénelnek karjai és fásulttá lesznek gondolatai a nembánomságtól, a közönytől. — új erőt önt beléjük, megszerzi agyuk úde, életrevaló gondolati képességét és erőssé, hatalmassá teszi ellenségei előtt.

Hol lenne most Árpád népe, ha a sajtó nem világította volna meg elméjét? Hol lenne most, ha nem lett volna sajtó, amely annyiszor újítá meg és irányította gondolatait, élelénkítő fásult tagjait, gyógyítgató fájó sebeit?

Üdvös és boldogító eszközünk a sajtó és csak akkor érezzük valójában nagyságát, ha vissza tekintünk az öt nékülöző sötét korra.

A te érdemed március idusa, hogy a sajtó birtokunkban van!

És ezért nem szabad a dicső napokat úgy emlegetnünk, mintha az csak tüntetés lett volna. Hisz csodás szeretettel ölelte e napon egymást a magyar, egy eszme szolgálatában állott, egy cöl lebegett csak szemei előtt: a haza boldogulásának elérése. Március idusán lobbant fel a szikra, melynek előbb-utóbb ki kellett törnie. De hogy a honfi szívek már telve voltak a magasztos eszmékkel, jele a március idusán kivivott, századok jelentőséggel bíró diadal.

Dicsőség a halhatatlan ifjaknak, akik március idusán állottak a mozgalom élére; örök hála a dicső magyar népek, aki oly dicsően és oly szép eredménnyel viselkedtek!

Régen volt! . . . nagyon régen! De a mikor megtörtént, egy sziv, egy lélek volt a magyar nemzet; voltak ideái, voltak golgothái, de kettő törté az férfiasan, dicsőséggel és önértéssel.

Es ezért dicső példa és örök emlék vagy te előttünk március idusál. Leborulunk előttetek, ti harcok, ti diákok, kik együtt harcoltatok sajtónk szabadá tételén dicső harcok megkezdésével! . . . Elismeréssel adozunk emberfeletti nagyságotok előtt és hozzátok megyünk tanulni és lelkesedni! . . .

Ronyvartari.

A régi nagy Zemplénvármegyéről.

Mult karácsonyi számunkban ily cím alatt közöltünk egy régi írást, melyben el tárgyunk mondva, hogy 1823-ban mily derék, hazafias álláspontot foglalt ellen Zemplén vármegye, midőn az ex-lexben sorozni és törvény ellenére adót szedni törekvő bécsi kormány határozatainak ellenszolgált — Most ismét leközlünk egy régi írást, mely reánk nézve számos becces tanúságot tartalmaz.

Méltóságos Bárá Malonyay Királyi Commissárius Ur Eő Nagysága, Királyi Commissáriusági kötelességét Tettes Zemplén Vármegye Magistrátusára nézve következő módon gyakorlotta; ugymint 24a. May 1823.

Szombat mintegy nyolcz órá-tájban reggel, a Substitutus Vice Ispány Ur és Kaszner Fősz Bíró Ur, az Első All Ispányál lévén, a K. Commissárius Ur a secretáriusát az Első All Ispányért küldötte, az ki legkisebbé sem vélvén, hogy véle ily kötelességből szólan fog, amint öltözve volt kaputroiban mentfel házi ruhában mint másszor is, és szokás szerint jó reggelt mondott, melyre Eő Nagysága semmitsem felelve, a belső szobájának ajtajában megállt, s magát egész gravitatis positurában helyeztetvén hozzája mindjárt mint Kir. Commissárius ab inproviso beszélni kezdett ily érte-lemben:

„Jól tudja V. Ispány Ur, hogy én mely tárgyokban — mint Kir. Commissárius kiküldetettve és hatalommal felruházta legyek, az Felsőnek pedig változhatatlan akaratját az Eő Felsőge Kegeyhes Reseriptusából és az Udvari Cancellária Kegey Decretumából tetszet megérteni, azért én ezeket végrehajtani fogom, és Consiliárius Urat mint ezen Vgye All Kormányzóját az Eő Felsőge parantsolatjainak tellyesítésére kötelességből provocolom“; Mellyre az V. Ispány az Haza Törvényére és a Tettes Vgye Deterni nótijára provocálván, arra is hogy Eő Nagysága maga is bizonyossá legyen a Vgye egy szívvvel lélekkel és szíjjal lett elhatározásának, azt felelte, hogy a státusok hírek és megegyezések nélkül semmi esetben a kívántakak végre hajtásában belé bocsátkozni nem fog; erre Eő Nagysága a Vgye Ispányt inteni kezdte kötelességeire, ugy is mint Consiliárius, akinek a Királyi Ügyet eskü vése szerint elő mozditani kötelessége lenne, gondolni meg ugymond ennek szomorú és terhes következoit, hogy még maga is oly korban és időben legyen aki mind Eő Felsőge nek mind a Tettes Vgyének szolgálhat, gyermekei legyenek, akik szinte szolgálatakat fognak tehetni, gondolja meg mit tselekszik és se gyermekeit meg ne rontsa, és a szolgálataira alkalmatlanokká ne tegye, se magát ne serentsélessé: Melyre az Első All Ispány továbbá azt felelte, hogy a mi magát illeti már 60 esztendő felé járó ember legyen, ha éppen hivatal nélkül maradna is, néki ugy is már inkább a nyugodalom kell; gyermekeit pedig szinte ha az köz hivatalokra érdemtelten neköl lesznek, mint szegény Ns, emberek oda haza élni fognak nyugodalomban; mint Consiliárius pedig éppen azért nem tselekszik Törvénytelenséget, miuthogy Eő Felsőge nek érdemtelten Consiliáriusra legyen, akinek mindenkor kötelessége a Felsőge nek igazat mondani, ha Eő Felsőge nek jobbágyi egész alázottsággal bátorkodna előadni a kívánság lehetlenségét; mint Vice Ispány pedig anival inkább nem tellyesítheti, mert a státusok híttel szolgál, és saját lelki esmérétében is eről meg nem legyen győzetveto; méltóztatott ugymond továbbá Nagyságod is látni a státusok azon példa nélkül való egygyességét, még egy sem találtatott az ki Nagyságodat secundálta volna, a Magistrátus a Státussal egy elválaszthatatlan testet az Univeristást Constituálván, valjonn hogy válhatna el ettől? mint érdemtelten All Kormányzóját a Világ méltón megítélhetné, mitsoda szemmel áthatna elől valaha is, ha Nagyságod el most mást tselekedne is beszéllene, mint a“ mellyeket Nsgodnak még az Gyűlés előtt is eleibe terjesztett, mindezeket tehát már előre is megfontolván, az elő adott kötelességben belé nem bostátkozik.

Erre Kir. Commissárius Eő Nagysága a V. Ispányt kemény szavakkal megtámadván, még egyszer a kérdésben forgó kívánságnak tellyesítésére intette és az után ezen szavakkal élt. „Én mint Kir. Commissárius Felsőges Királyom nevében V. Ispány Urnak parantsolom, hogy a Rekruták reportitioját Districtusomként és Helységként vesse végre, s az adó adreporitioját szinte azokkal akik azt végen vinni szokták tette-se meg“; Melyre az V. Ispány rövidesen ismét azt felelvén, hogy hazája törvényehez ragaszkodik, és magát a“ Tettes Ns. Vgyének e Tárgyban tegnapi napon költt kegyes Határozásához alkalmaztatni kötéle legyen, kezei meglényenek bőve, a Státus befolyása és engedelmé nélkül egy átaljában semit sem tselekszik.

Még így is megtámadta az Első All Ispányt, „hogy merte Consiliárius Ur nomine universitatis Dictiojában declarálni, minekelőtte még a Reseriptura és Decretum fel olvastakak

volna hogy Katonát nem adnak, s az adót Conventións pénzben el nem fogadják? még ezt egy V. Ispány sem tselekedte.“ melyre a V. Ispány azt felelte, Nsgodnál is tudva volt már az, hogy a Státusok legnagyobb egyetértéssel légyenek abban, hogy adni nem fognak. Én Nsgodnak mindenekelőre megmondottam, s végre azt felelte a V. Ispány hogy éppen kötelessége volt mint V. Ispánynak a Státus nevében Szóllani, és akaratjokat kijelenteni, s Nsgodat a kedvetlenségek elhárítására megkérni, a mint ezeket beszédjéből is Nsgod bővebben megérteni méltóztatott.

Erre Eő Nsga azt mondotta, „Consiliárius Ur tehát renitens, én nékem kötelességem ezt az engedetlenséget Eő Felsőge nek bejelenteni, adja azt nékem írásba, hogy az Eő Felsőge parantsolatjait tellyesíteni nem akarja, itt a tonta és a papiros üllön le itten, és mindjárt itt előtem adja bé írásba“; Mellyre a V. Ispány azt felelte, Nsgo uram! én renitens nem vagyok, én Eő Felsőge nek a mult háboruk alkalmatosságával a midőn Dieltát tartani tsak nem lehetetlen volt, majd minden kívánságait beteljesítettem; az Haza is látván szükséges voltát, — én is sok ezerekből álló subsidiumot igen kevés híjjával behajtottam, Rekrutákat állítottam, nem vagyok tehát engedetlen, de most mint fellyebb is Törvényeinknek engedelmekedni köteleztetvén, s a Dieltán kívül való segedelemnek sem lévén helye, és szükség sem lévén ezekre egy átaljában nem tselekszom, de irva se adom bé Nsgodnak, méltóztatott Nsgod az én Declaratioámt megértiméltóztatson magának feljegyezni és Eő Felsőge nek referálni, Nsgod a“ Felsőge nek meghitt Biztosa lévén írott Declaratio nélkül is elfogja Eő Felsőge Nsgodnak hinni.

Erre Eő Nsga egész indulattal azt felelte: „Hát Consiliárius Ur már két képpen is magát renitensnek teszi, sem a Királyi rendelkezéseket effectuálni, sem a Declaratioját irva beadni nem akarja, ezt én el nem hallgathatom, gondolja meg mit tselekszik. Ennek rossz és szomorú következoit lesznek, én nékem Instructiómban vagyok, hogy ezt írásban kivegyem, parantsolom mint Kir. Commissárius, hogy ha a“ Kir. parantsolatokat effectuálni nem akarja, nékem írásba adja bé, üljön le mindjárt és adja bé, én ettől elnem állok.“

Melyre az V. István ismét egész alázottsággal azt felelte: hogy ha tsak ugyan Instructiojában vagy Nsgodnak, írásba befogja adni, de itt lenem til és irni nem fog, mert nem is oly nagy tehetőség, hogy ily váratlan kérdésre ezt papirosra ily hirtelen feltehesse, hogy Ns, ember legyen, hogy rajta Eő Nsga erőszakot nem tehessen, hogy azt, mivel Eő Felsőge eleiben adattak jól megfogja gondolni, mit fog papirosra feltenni, Eő Nsga sem értelhetné az Instructio azon szavait: „in praesentia Commissarii Regii renitentium Declarationes excipiantur“ ugy, hogy ezek ezen szobára renstringálva értetessenek, ez az helyre vagyon érve, lemegeyek ugymond hivatalos szobámban és ott tsendességgel megmondolva hideg vérel felfogom tenni, és Nsgodnak felhozom. — Erre Kir. Commissárius Ur Eő Nsga nagyobb pausája után azt felelte „Ergo bene sed quantum temporis requiritur adjonere possit? intra medium horam adjonat et adferat.“ Melyre a V. Ispány ismét azt felelte, mint fellyebb hogy nem legyen oly tehetőség, hogy azt hirtelen feltehesse se declarálván hogy pihelyst készen léssen, maga sem tudván menyi idő alatt lehet készen azonnal felfogja hozni, ezzel meghajtottá magát Eő Nsga, az V. Ispány is hivatalos szobájában lemenvén, akinek különösen lehetőségében a volt a“ czélya és kinézése, hogy mihielyt lemegey, azonnal a Magistrátusnak értésére adja a kér-

dést, hogy tudják magokat mihez alkalmaztatni, és milyen kérdésre készülni, őket a kérdés már eximproviso ne érje, az mint hogy lemenvén, a legfrissebben magához hírvatta a Substitutus Vice Ispány és Kaszner Főszolga Bíró Urakat, néki alig beszélhetett el tsak a leg-rövidebben a dolog és a kérdések meritumát, már a Secretárius a Subst. V. Ispány Urat felhívni szobájában ment, akit is ott nem találván, az Első All Ispányhoz jött be érte, és onnan hívtá fel: e szerint az előadott kérdések és az Declaratio is a Magistrátus közt mindjárt tudva lévén, felhívatta Eő Nsga a Subst. V. Ispány Ur után a T. Fősz Bíró Urakat is egyenként és mindenki sorban, de senkit is oly koményen mint az Első All Ispányt meg nem letzközvén, s kinek-kinek Declaratioját irva kivévén; Eő Nsga ezekkel s e szerint Kir. Commissáriusági foglalatosságát alkamasint bérekesztette, mert többé elő nem hozott senkinek semmit, még a tárgyat sem, nálla ebédeltünk jó kedvet mutatott, Vasárnap Perbenyiket Gróf Majláth József lemeze T. teljes Eő Excellentiája látogatása végett megjárta, és a Tettes Megyének, Eő Felsőge nek, a Palatinushoz és az Consiliuria tett felirásait subextrodáta Notáriál magának párban kiadattatván, Hétfőn sen 26a. May reggel minden bagásiástól Egerbe elutazott.

„1848—49.“

Írta: Ambrózy Agoston.

Baló Feri bohém volt szive minden veresével, ugya minden gondolatával; tetőtől-talpig a muzsák embere. Mégis, megtagadva egész lényét, most az egyszer — aggdótt. Nem dől végig önfelédten tágas szobájának egyetlen butor darabján, hogy az öltözökös fíradalmait kipihenje; pedig ezt egy jól nevelt bohémotól — főleg, ha tárcában szerepel — méltán elvárhatná az ember.

Feri aggdóva várta öreg modelljét: Dávid Pétert. Őt esztendő megszokás kötötte őket egymáshoz. De mostanában igen megvénült Dávid bácsi. Alig-alig bicegett már el az Eprekertig s estéknint oly nehezen vált meg fiatal barátjától, mintha örökre elbuzsuznék. Aztán másnap kilenc óraker megint megjelent katonás pontossággal. Most azonban már harmadik napja, hogy elmarad.

Feri szinte kezdte magát belétalálni új szerepébe, az aggdódsába; úgy prengent már, mint egy lelkiismeretes hivatalnok-családapa, midőn egyszerre nyílik az ajtó s belép rajta Dávid bácsi a maga himaitatlan valóságában és — ujonatuj 48-as honvéd uniformisban. Tartása dölce, arca sugárzó. Dávid bácsit fölvettek a honvéd menháza . . . Bizony akkor egyszer, amidőn oly korán indult meg a hó és oly verőfényes volt a tavasz, amikor Hatvan mezőjéről győzelemittasán vágatott a honvéd Vác felé, hogy husvét napjáig egy császári katona se maradjon ebben az országban — akkor egyszer, a vágató csapatok egyikében ott volt Dávid Péter is. Es Feri előtt egy újjászíletett honvéd állott, aki visszatért a sir széléből, hogy fölvegye megegyezzer sok időn át nékülözött föltemt egyenruháját. — Igy fessen le, öcsém uram! — szolt az öreg, büszkén nézve végig magán.

S ekkor a festő agyában egy ötlet villant meg, egy gondolat, melynek, ha sikerült tetet adnia, neve örökké élni fog és ha egyszer Magyarorszási Pantheonet emel halhatatlanainak, őt föltemtül exhumálják és beléhelyezik.

A következő percben megint modellé degradálódott a búcske harofi. Megtörtén tilt, sugárzó szemekkel, kezében a csapat végül sapkát tartva mert arra a sapkára kellett néznie ugy, mintha a hozzá fűződő emlé-

kekre gondolna. És azokra gondolván, valamihuszár-virtusajuthatott eszébe, mert egy-kettőre felugrott helyéről, hogy „nem katona embernek való az ilyen bekés foglalkozás.” — Csak akkor adta meg magát Dávid bácsi, mikor Feri elárulta, hogy minden gomb, minden sujtás rajta lesz a képen.

Baló elkezdte a munkát oly kedvel és ambícióval, mint csak azok, akik érzik, hogy nagyot alkotnak. Ugy feszítte azt az arcot, hogy képzelti háttérében kisütött március idusának verőfényes napja, kibontakozott szabadságharcunk történetének véres dicsősége . . . És az öreg ismét eljött mindnapan, szorgalmasan, összeszedve utolsó életéretjét.

Lassankint az arc vonásaival együtt domborodtak ki az emlékek; minden új vonás egy reminiscenciát ültetett a ráncok közé. A szemek ragyogása, a csapott végű sapka . . . hej! dicsőséget hirdettek azok! — De a ráncok, a megtört test? . . . Az meg a lemondás. Az Világos! . . . Mert bizony a képzelti háttérében szabadságunk napja mellett volt felhő is: egy nagy, átkos kék, mely egész jövő történetünk perspektívájára rávette sötét árnyékát.

Végre elkészült a munka. Dávid bácsi hálát adott Istennek, hogy e napot elérnie engedte, Baló meg azt mondta, hogy ilyen képet még nem festett. A kollégák egymásnak adták a kilincset s mindegyik nagy szeretettel mondta a művet. Szakértelemmel magasztalták annak kitűnő kvalitásait: hogy nemzeti gondolat ily erővel még nem nyilatkozott meg műremekben . . . hogy egész felfogása és minden vonása mesteri. — Nemsokára 'nagy plakátok hirdették a Baló-féle kiállítást és elterjedt országszerte, hogy március közepén lesz látható a műcsarnokban: nagyszerű „1848—49.”

Március közepe volt. Az öreg Dávid bácsi már alig eszozogott munkáján. De kitisztította fényesre gombjait, felvette ünnepi egyenruháját s elindult — a Műcsarnok felé.

A csarnok pazarul volt dekorálva. A falakon nagy műgondra való csoportosítással helyezkedtek el Baló képei. A főtérben függött az ünnepelt: „1848—49.” Fényes társaság áhitattal szemlélte a nagyszerű alkotást. Sójahók réppentek el, könyvek csillogtak a szemekben . . . Dávid bácsi szoborként állott munkájára támaszkodva a hullámzó emberáradat között s mereven bámult föl a képre. Ott látta magát és nemzete történetét. És repült emlékezete szarványai rég mult dicsőségbe . . . Lelke éled, szive dobog, szeme sokatlan tűzben ég . . . Elragadtatás nőtön-nőz. A körvonalak kezdenek elmosódni tekintete előtt, lelkében a mult és jelen impressiói összezővődnek . . . Már hadsoroknak látja a hullámzó tömeget, bajtársakat vél maga körül, akik most küzdik vissza az elvesztett szabadságot . . .

Uj erővel tolnak előre az emberek . . . — „Ah! nem lehet, hogy veszte van az ügy! . . . Előre, fel! . . . Kardjához kap — s e pillanatban — fülhangzik a zene karból a Rákóczi-induló . . .

Az öreg honvéd arca fölragyog, vadul előretör — aztán eszméletlenül összerogy . . .

Dávid bácsi nem bírta ki a boldogságot.

HIREK.

Tudósítóinkat felkérjük, hogy a márciusi ünnepésekről szöve referátát lehetőleg már az ünnepély napján hozzánk beküldeni kegyeskedjenek.

— **Kubik Bela és Zichy Vladimir gróf körünkben.** Most 11-ikén illusztris vendége volt körünknek. Kubik az egész délutánt a függetlenségi körben töltötte, este pedig résztvett a tiszteletére rendezett banketten. A vezetőség teljes számmal jelen volt a vendég Meozner Béla és Buza Barna között ült a főhelyen. Pekáry nyitotta meg a felköszöntők sorát: utána Szirmay István elítelte Kubikot mire ő szép beszéddel válaszolt. Eddig csak elutaztam Újhely mellett. — ugymond — most, hogy végre megváltozott a szellem és függetlenségi ember képviseli Kossuth városát, grómmel jött el ide. Fried Buzát elítelte szellemes toasztaban. Hajnal mérnök Kubikot, mint mérnök társát, Buza pedig azt a függetlenségi eszmét, melynek Kubik oly hajthatatlan védője. — Március 12. én délután Zichy gf. látogatta meg körünket. Hangoztatta, hogy neki szabad most már nem vizitte időben is látogatást tenni a körben, mert ő nem vendég már. A multkor oly kellemes benyomásokkal távozott innen, hogy szinte kedve van minél több időt tölteni ebben a kelkes társaságban. Miután érdekesen beszélgetett a politikai helyzetről, a párt tagjaitól szívélyes búcsút véve, éljenzések között eltávozott.

— **Arcképleleplezés.** A sauhelyi Kossuth Lajos asztaltársaság e hó 12-én szép ünnepélyt rendezett mely alkalommal az asztaltársaság Kossuth Lajos élet nagysága arcképet leplezték le. Az ünnepi beszédeket Farkas Dezső és Kovács Béla mondták. Az ünnepélyről Kossuth Ferencnek üdvözlő táviratot küldtek.

— **Halálozás.** Résztvétellel értesülünk, hogy zsepői Izsó Miklós nyug. 1848—49-iki hadnagy és vármegyei kórházgondnok f. hó 13-án élete 76-ik évében elhalt. Az általános közszeregetnek örövendett elhunytat nagy kiterjedésű család gyászolja.

A drága halott tetemei f. hó 15-én d. u. 2 órákor fognak az ev. református vallás szertartása szerint örök nyugalomra tétetni. A függetlenségi polgárok nevében Buza Barna, a 48-as honvédek nevében Matolay Etele fog búcsu beszédet mondani.

— **Színház.** Komjáthy János színházata e hó 18-án (szombaton) este kezd meg az 5 előadásra tervező előküst.

— **Házasság.** Lang Menyhért nyirábrányi földbirtokos f. hó 12-én esküdött örök hűséget Róth József helybeli lakos leányának, Gizinek.

— **Mulatság.** A sauhelyi ev. ref. egyház f. hó 25-én a városi színházban az egyháznak, szegény alapja javára tancmulatsággal egybekötött hangversenyt rendez.

— **Az ujhelyi ipar kitüntetése.** Klein Izidor ujhelyi építész a vallás és közoktatásügyi miniszter legelőnyösebb ajánlata folytán a polg. leányiskola építésével megbízta. Az iskola építkezési költsége 50.000 korona. A nagy munkát szept. hó 1-ére teljesen befejezik.

— **Névváltoztatás.** A belügyminiszter ifj. Fuchs István vezetéknévén „Demjén”-re, dr. Stern Lajos családi nevének „Serédi”-re való átváltoztatását megengedte.

— **Heidenhaus E. Pál** fényképész Sátoraljaújhelyben (Kossuth-u.) mindennap eszközöl felvételeket.

A szerkesztőség üzenetei.

Többeknek. Az ünnepi számnak sokan elkésvé küldték be kéziratukat, miért is azokat — sajnálatunkra — ki nem adhattuk. — **I. K. Kertész.** Columbus. Az ottani politikai gazdasági, társadalmi állapotokat és különösen a kívánandó magyarság életét rajzoló cikkeket közzéjük. — **L. K. Levél** ment.

Kiadótulajdonos:

LANDESMANN MIKSA.

Ma már ugyszólván minden ember tudja, hogy számos megbetegedéssé mint pl. influenza, csusz, köszvény, fej- és fogfájás, gyengeség stb., továbbá kemény székelés, emésztési zavarok, puffadás stb., zemiűnben köhögéssé a világhírt

Feller-féle Elsa-Fluid

bámulatos sikerrel segít. — Ovakodjunk azonban utánzatoktól, csak „Feller” névvel valódi, 12 kis vagy 6 duplaüveget 5 koronáért bérmentve küld Feller V. Jenő, Stubicza Templonutca (Zagrab-m.)

Kerti székek és padok olcsón kaphatók Majoros Gyula bútorgyárában.

Égészen ingyen! Zománczott edényt nem kapunk sehol, de 6 főzölábost és 6 főzölábózt különféle nagyságban 12 darabot 1 frt. 75 kr.-ért én szállíthatok. Ingyen esomagolás utánvétel mellett. A főbb tárgyak feltűnő olcsó árban. Árjegyzéket ingyen küldök. **KOHN gyári raktára Budapest, VI. Csengery- u. 51.**

Szőlő-gyümölcsös körülbelül 2 hold területű, a zsolymkai hegyen, szép regényes vidéken, jutányos feltételek mellett **bérbeadó, esetleg eladó.** 1000 drb. fiatal vegyes gyümölcsfa-csemete eladó. Bővebb értesítést ad **Bretz Gusztáv** Sátoraljaújhelyben.

Mig a készlet tart! Jó minőségű bükköny vetőmag **WIDDER LAZÁR** cégnél Nagymihályban kapható.

Könyvnyomdánkban egy tanuló felvétetik.

Gyökeres szőlővessző
Riparia postalis I. oszt. 1000 drb 44 korona
Riparia postalis II. oszt. 1000 drb. 30 korona
Furmint 1 éves I. oszt. 1000 drb. 20 korona
Furmint 1 éves II. oszt. 1000 drb 10 korona
Furmint 3 éves — — 1000 drb 30 korona
Hárslevelű 1 éves I. oszt. 1000 drb 24 korona
Hárslevelű I éves II. oszt. 1000 drb. 16 korona
Eötvös Lajos és Társai **Tarzal,** (Zemplén m.)

Közgyűlési hirdetmény.
A Bodrogszerdahelyi immnis homoki szőlőtelep részvénytársaság részvényesei a folyó évi április hó 2-án d. u. 2 1/2 órákor a Zemplénmegyei kereskedelmi-, ipar-, termény- és hitelbank helyiségeiben tartandó **évi rendes közgyűlésre** tisztelettel meghívotnak.
T á r g y a k:
1. Jelentése az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az 1904-ik évi gazdálkodási eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem megállapítása, az osztalék kiszolgáltatása és a felmentvény megadása iránt.
A mérleget, az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentést a részvényesek a közgyűlés előtt 8 nappal, naponként d. e. 9—12 óráig a Zemplénmegyei kereskedelmi ipar-, termény és hitelbank helyiségeiben Havas Berthold társulati titkárnál megtekinthetik.
Kivonat az alapszabályok 23. §-ából.
A közgyűlés áll azon részvényesekből, kik a közgyűlés előtti időben részvényeiket az igazgatóságnál ellennyugta és szavazati jegy mellett letéteményezték.
Sátoraljaújhely, 1905. évi február 25.
Az igazgatóság.

<p>Olaszok! Leikismeretesség!</p> <p>MINDEN HÖLGY ELŐNYE</p> <p>olcsón és a mellett még divatosan és elegánsan ruházódni. Saját érdekében kérje ezért dístárlalmu mintagyűjteményünket, melyet megkintás végett ingyen és bérmentve küld a WIENER MODEN UNION Bécs, I., Schottenring 10</p>	<p>Majai ardekenben hirdesse ki a LEOPOLD GYULÁ hirdetését! Budapest, Erzsébet-körút 64.</p> <p>VERSEGENYSÉG, ÉTVÁGYTALANSÁG, IDEGENSÉG gyógyítására ne győzzék gyereket erőltetni a leghatásosabb kiváltással: KRIEGER-féle TOKAJI CHINA-VASBOR.</p> <p>Valódi tokaji borból készült, tehát nem tévesztendő össze más készítményekkel. Rendkívül kellemes ízű, erősíti a vért. Kis üveg ára 3-20 kor. Nagy üveg 6 kor. — Kapható gyógytárakban. Postán küldi. KORONA-GYÓGYREZTÁR Budapest, Mátyás-tér.</p> <p>Császárfürdő Elsőrangú kenes hévíví gyógyfürdő páratlan gősfürdővel. legmodernebb közös és külön iszapfürdővel, pompás fürdőhelyiségekkel, ká. kád. hölgy- villamos víz-, szénvas- és naplórózákat.</p> <p>téli és nyári gyógyhely BUDAPESTEN. Prospektus kívántra ingyen és bérmentve 200 kényelmes lakószobával. A legzsilidabb kezeltés.</p>	<p>SZIMON ISTVAN FÉLE GYÓGYEREJŰ SÓS-BORSZESZ</p> <p>MINDENÜTT KAPHATÓ</p>	<p>Szőnyegek takarók függönyök szőnyegokészítőgépek</p> <p>S. SCHEIN és társai. WIEN, I., Bauernmarkt 12. Döntőhatározó képes ARJEGYZEK ingyen és bérmentve.</p> <p>Ön nagyon időnek látázik! Fesse haját a CZERNY-féle Tanningene MAJFESTŐ-SZERREL.</p>
---	--	---	--

PLATSCHEK VILMOS

elismerett legolcsóbb, legzsilidabb

FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

Dr. Kovács képszatnya 3 nap alatt biztosan hat. Tegyél K 120 Dr. Kovács gyógytára Bpest, Gyár-s. 17.

HOTEL PÁRIS SZÁLLODA
BUDAPEST, VI., VACZI-KÖRUT 23. SZ.
100 szoba 2-20 K-ig fejébe tisztogatással és villanyvilágítással együtt. Fürdő, elegáns kávéház, étterem és kárcsarnok a házban. Vilmos vasuti megállóhely az óraszer pályaudvarok és hajós léte.

"SMITH PREMIER"
képviselő keresetnek

SMITH PREMIER N° 5
képes árjegyzék ingyen.

AVILÁG LEGJOBB ÍRÓGÉPE.

GRAND PRIX PARIS 1900

BUDAPEST ANDRÁSSY ÚTJA

Pattanás, kiütés, szeplő, májfolt, sőt ráncok is eltűnnek az arcáról a valódi angol **BALASSA FÉLE ÜGORKATE** használata által. Egy üveg ára 2 korona. Hozzá ugorkaszappan 1 k, púder 120, K.

Főosztály: **BALASSA KORNÉL** gyógyszertára Bpest-Erzsébetfalva.

KATZER részv. társaság megóvó-intézete az első és legnagyobb. 1/4 millió részvény-tőke.

Katzer szórmedrál az egész világon el vannak terjedve és elsőrangúak.

KISS SZERENCSEJE NAGY

VÁSÁROLJON CSAK KISS-FÉLE

SZERENCSE-SORSJEGYET
KISS KÁROLY és TÁRSA
BUDAPEST, ERZSÉBET-KÖRUT 19

1000000

A MÁLNÁSI SICULIA GYÓGYFORRÁS

kiváló összetételű égvényes sós savanyúvíz, amely tapasztalatom szerint megbízható gyógyhatással bír a légzőszervek, valamint a gyomor és bélszárnak hurutos és vérpangásos bántalmainál, ugyanígy a húgy és ivarszervek hurutos és vérpangásos bántalmainál is. Jó hatást gyakorol továbbá a bélek atoniája és a hasi vérdobogó eredő májbetegségei ellen. A "Siculia"-forrás belső használatának fürdővel való egyesítése oszlato hatást fejt ki a női medence szervek idült izmátmányainál. A tudógumókör kezdetleges eseteiben, valamint a gümös-görvényes nyírkmirigy dagának ellen jó sikerrel alkalmazható. Csélszerű segédeszköz képez az elhízás és idült közvény gyógyításában is. Ezen sokoldalú használhatóságánál fogva méltán számolt tarthat az orvosok figyelmére.

Budapest, 1905. január 8.

Dr. Korányi Frigyes, egyetemi tanár. Törvényszéki tag. a M. Tud. Akad. tagja. stb. stb.

Székhely a kezelő tulajdonos "SICULIA" természetes szénásványú gyár a MÁLNÁSFÖRDÖN Héromszék vm. Cím: SICULIA, Málnásfürdő. Főraktárak Budapest: IV., Múzeum-körút 7., és minden nagyobb városban.

Kérjük a SICULIA névre figyelni!!!

Szénásy szab. Árpád

RAJZ-ESZKÖZ,
az összes közép-iskolákban a legjobb bevált **MAGYAR KÖRZŐ**

MINDENÜTT KAPHATÓ.

LA JOS és TÁRSAI KÉRESKEDŐTÁRSASÁG

1903

Tajkertesztel: tervek, költségvetések, kérejen árjegyzékek

Elsőrendű és meglepő olcsó kert magvak

Védjegy: „Horgony”.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótlék

egy régiónek bizonyult hatásos, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közvényű, csészél és meghűlésekkel bedőrosszóképpen használva. Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony” védjegyű és a Richter cégjegyzékével ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és üvegszárn minden gyógytárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyüzemnél, Budapest.

Richter gyógyüzemnél az „Árny országban”, Prágában. Ellásbehár. 6 neu. Mindennapi széküldés.

Saját magát károrosítja, aki szőlőt-vány szükvágletét nem fedezi a **Kuküllömentő Első Szőlőtápany-telepnel.**

Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes Erdély. A telep oltványait az elmult százaz nyáron több mint 2 millió liter vízzel öntözte, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

védjegy.

F E R E N C Z

pálinka (sósorszesz), **Vértés gyógyosz-féle,**

használatban a leghatasosabb. Feltétlen tisztasága következtében ugy külső mint belső használatra mindenekelőtt legjobban alkalmas. különösen lis a most annyira kedvelt gyúromódszere (massage.) Kétféle sikerrel használtatik közvény, csúz, meghűlések ellen. bémulások, fizamoknál, gyuladás és kelésnél. továbbá a fejbőr orvósítására, valamint a szájt tisztítására; belsőleg, gyomor-güros, rosszullét, fejfájás stb. ellen. Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levélhordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen. Valódi csak a t. ellékelt védjegyvel. Egy üveg 30 fill. 1 és 2 korona. Kapható a gyógy-szertárakban, drogueriákban és fűszerkereskedésekben. Sátorajauhelyen HILANOVITS P. és Társa és MALARTSIK GYÓRGY utóda uraknál, általában ott hol plaxtók a fent-vedjegyvel láthatók, valamint közvetlen:

Vértés J. Sas-gyógyosz. Engjeon.

Schicht-szappan

„szarvas” vagy „kulcs”

Jeggyel

legjobb, legkádósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden kár s alkatrészeketől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és !! a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Javaszi és nyári idényre

ajánlom gőzre berendezett évek óta jóhírben fenálló

vegyi ruhatisztító intézetemet

ahol is elfogadok férfi-, női- és gyermekruh. neműeket tisztításra u. m. utcai, háli és alkalmi, valamint a legdiszesebb ruhaneműeket bontás nélkül.

Festésre mindenféle női és férfiruhaneműeket bontás nélkül mindenféle divatos színek megfestésére.

Guvlirozásra női ruhákat

mindenféle szöveteket, selyem, mol, batizst és krepeket 150 cm. hosszúságig elfogadok.

Csipke-függönyök a legnagyobb gonddal tisztítatnak és gőzhengeren vasaltatnak. — Himzett kézi munkák is a legolcsóbban tisztítatnak.

Magamat a n. é. közönség szives pártfogásába ajánlvam, maradtam mély tisztelettel

Rakovszky Sándor,

Sátoraljaújhely, Bercsényi-utca.
saját házában, a fogházzal szemben.Felvételi üzletem
Kóter, Bilanovits-féle házban
(Központi Zakarékpénztár épület).

Párisi villágkiállítás „Grand Prix“ 1900.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID

cs. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára.

1 üveg ára K 280.

Negyven év óta van használatban az udvari istállóban s a legnagyobb katonai és polgári istállóban is lovak izmai erősítésére, fárasztó menetek előtt és után frizomodáskodni és az izmok merevedésénél stb. a lovat a trainingben bámulatos eredmények felmutatására képesíti.

Főraktár:

— Valódi csak ezen védjeggyel ellátott. —

Kwizda Ferenc János cs. és kir. osztr.-magy., kir. romái. és bolgár hercegi udvari szállító
kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Egyedül valódi

THIERRY-féle BALZSAM.

Ezen balzsam belsőleg és külsőleg hat. Tulajdonságai: 1. Utólráthatatlan hatású gyógyszer a tüdő és mell betegégeinél, enyhíti a katarrrhat, csillapítja a köpködést, megszünteti a fájdalom köhögést, meggyógyítja az időtté vált ilyen betegségeket is. 2. Kétféle hatású torokgyulladásnál, rekedtségnél és minden torokbetegségnél stb. 3. Mindenféle lázt alaposan elűz. 4. Meglepően gyógyítja a máj, a gyomor és has minden betegségét, különösen gyomorgörcsöt, kólikát és csikarásokot, 5. Megszünteti a fájdalmat, gyógyítja az arany eret és Hämorrhoidát, 6. Hajtó és vértisztító hatása van, tisztítja a vesét, megszünteti a hypocondriát és melankoliát, erősíti az étvágyat és az emésztést, 7. Kétféle hatása van fogfájásnál, lukas fognál, szájszájnyál és minden fog- és szájbetegségnél, megszünteti a felhűgést és a száj és gyomor rossz szagát, 8. Kétféle szer férégek, pánklia gilisztá-epilepsziá és nehézkór. 9. Külsőleg csodálatos gyógyszerül szolgál mindenféle seb-nél, új és régind, forradás, orvome, hőkürités, fészta, raga, fészes, fagyos tapok, ná, rüh, var és kiütések, kirepedezett durva kéznél stb. megszünteti a fejfájást, fülzúgást, száragást, köszvényt, fülzúgást stb. a mirg és részletes használati utasítás teljes felvilágosítást nyújt. Olyan gyógyszer, melynek semmi esélyében különösen influenza, cholera- és más járvány idején mint első segélynek nem szabad hiányoznia. Figyeljünk mindig a zöld védjegyre, mint fennebb látható! Cim: Thierry A. „Védangyal“ gyógytára Pregrada bei Rohitsch. 12 kis, vagy 6 kettősüveg ára bérmentve Ausztria—Magyarország minden állomásra 5 K. Bosznia—Hercegovinába 12 üveg kis, vagy 6 kettősüveg 5 K 60 f. Kevesebb, mint 12 kis, vagy 6 kettősüveg nem küldetik. Csak a pénz előleges beküldése ellenében vagy utánvétellel.

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

Hamisítványok és hatóságilag nem engedélyezett balzsamok más védjeggyel vételése és ujra eladása törvényileg tilos. Oly rendelések, melyekkel a pénz egyidejűleg utalványozva van mindenek előtt, rögtön elküldetnek.

Az egyedül valódi Thierry féle centifolia-kenőcs ereje és hatása.

Ezen kenőccsel egy 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott esontszu teljesen meggyógyult, újában pedig egy 22 éves, súlyos rákszerű betegség.

Megakadályozza a vérmérgezést, műtétet fölöslegessé tesz.

A valódi centifolia kenőcs alkalmazást nyer: a gyermekágyas asszonyok mellgyulladásánál, a tejfolyás megakadályozásánál, mellkandnyelésnél, orvomenél, mindenféle régi bajnál, nyílt láb vagy esontnál sebeknél, sós eszű, dugult lábnál, még esont szund is; ütött-, szurt-, lött-, vágott- és zuzottsebeknél; minden idegen test kivételére, mint: üveg- és faszilánk, homok, vágószér, tűske stb.; minden fekdény kelvény, karbunkulus, vadképződményeknél, még ráknál is, új és körümmürognél hlyagnál sebesedő lábnál, mindennemű égési sebnél, elfagyott tagoknál, a betegnek fekvés okozta fülsebesedésnél, keléseknl a nyakon, vérkeléseknl, a gyermek fülfolysásánál és sebesedő lábánál. Legjobb szer rovarcsap ellen, tyúkszem ellen 2 doboznál kevesebb nem küldetik. Szétküldés csak a pénz előleges beküldése ellen, vagy utánvétellel, 2 tégely ára 3 K 60 f. Minden tégelybe be kell öltetve lenni a cég nevének „Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada.“ Egyedüli beszerzési forrás: Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

szerezhet rögtön arról, hogy Thierry A. gyógyszerész balzsamát a családi tanácsadót, mely több ezer eredeti hálairatot tartalmaz. Ezen könyv megküldése bérmentve tőlünk 40 fillérnek pénzben vagy helyen való beküldése ellenében. A balzsam megrendelési a könyvet megkapják díjtalanul mel- lélkeve. Az én egyedül valódi készítményeim hamisított és a hamisítványok áru- sítót kérem megnevezni, a büntetőtörvényeszéki intézkedések megtétele végett. Raktár Budapest Török József gyógytára és D. Egger Leo gyógytára, Veres L. Lugos és az összes gyógyszerárakban

Nyomatott Landesmann Miksa és Társa könyvnyomdájában Sátoraljaújhely.

Hirdetmény.

Ertesítjük a t. cz. közönséget, hogy Sátoraljaújhely- ben és nagyobb vidéki városokban levő házakra, továbbá földbirtokokra

10—70 évig terjedő

Zörlesztéses kölcsönöket

eszközlünk.

Az ide vonatkozó közelebbi felvilágosítások hivatalos helyiségünkben megszerezhetők.

Sátoraljaújhelyi

Polgári Zakarékpénztár és Hitelegylet.

Butorgyár

MAJOROS GYULA

asztalos mester.

Első ze mplenmegeyi gőzerőre berendezett asztalos műhely

Raktár:

Kazinczy utca. Sátoraljaújhely. Csörgői-ut 737.

Gyár:

(saját ház.)

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy gőzerőre berendezett

butor gyáramban

a kor igényeinek teljesen megfelelő butorokat gyártok. Raktáron tartok háló, ebédlő, szalon és urí szoba berendezéseket. Mindennemű asztalos munkát a legrövidebb idő alatt készítek.

Kérem a nagyérdemű közönség b. pártfogását kiváló tisztelettel

Majoros Gyula

asztalos mester.

Sátványosság ingyen.

Írjon egy levelezőlapot és megkapja ingyen és bérmentve gazdag mintagyűjteményeim a legújabb ruhaszöveketben és mosószöveketben.

Az árak olcsóbbak mint bárhol.

SCHIFF B.

Első és legnagyobb különlegességi áruház női és térti ruhakelmék, mosókelmék és vászonárakban.

Wien, I. Fleischmarkt 6

Heidenhaus E. Pál

fényképészeti műterme

Sátoraljaújhely, Kossuth-utca 180. szám.

A fényképezést legmodernebb vívmányainak megfelelő kivalón ilészes munkát készít. A t. közönség legnagyobb igényeit is előnyös árak mellett kielégíti.

Felvételek egész napon át történnek.

Nagyított, aquarell és photo-email képeket jutányos árban, gyönyörű kivitelben készit.